

VẤN ĐÁP HỌC PHẬT

Kỳ 21

Giải đáp: Lão pháp sư Tịnh Không

Thời gian: 02/12/2005

Địa điểm: Hiệp hội giáo dục Phật-đà Hồng Kông

Quý vị pháp sư, quý vị đồng tu, hôm nay là thời gian giải đáp câu hỏi của chúng ta, tôi thấy trên bàn có hai tờ câu hỏi.

Hỏi: Đầu tiên là các cư sĩ ở Bắc Kinh hỏi, đệ tử học Phật đều biết được câu chuyện ngài Mã Tổ xây tòng lâm, ngài Bách Trượng lập thanh quy. Xin hỏi lão pháp sư, xây đạo tràng và lập thanh quy liệu có quan trọng như nhau không? Thanh quy vào thời đương đại nên bao gồm những nội dung nào? Một đạo tràng nếu như không coi trọng tạo lập và tuân thủ thanh quy, liệu có thể đạt được mục đích giáo hóa chúng sanh không? Xin lão pháp sư từ bi khai thị.

Đáp: Vấn đề này hỏi rất hay, hai việc xây đạo tràng và lập thanh quy thì việc nào quan trọng hơn? Lập thanh quy còn quan trọng hơn xây đạo tràng. Nếu như có thanh quy nhưng không có đạo tràng, một mình bạn ở nhà tu hành dựa theo quy tắc thì có thể thành tựu; đạo tràng mà không có thanh quy thì không có ai thành tựu cả, cho nên nhất định phải biết. Thanh quy chính là giới luật, là hiện đại hóa giới luật. Tinh thần của giới luật vĩnh viễn không thay đổi, nhưng giới điều có rất nhiều chuyện từ xưa đến nay, trong và ngoài nước không giống nhau, nhất định phải phối hợp với thói quen sinh hoạt của chúng ta, phối hợp với tình huống của địa phương chúng ta thì chúng ta mới tiện tuân thủ. Cho nên, tổ sư đặt ra một bộ thanh quy từ giới luật để phù hợp với lúc này nơi này của chúng ta, nhất định phải tuân thủ.

Hiện tại Phật giáo xuất hiện vấn đề, là vấn đề nghiêm trọng, đó chính là học Phật chỉ là nhiệt tình suông, Phật là gì đều không biết, bắt đầu học từ đâu cũng không biết, niệm Phật, tâm miệng không tương ứng, miệng niệm Phật, trong tâm vẫn còn vọng tưởng, cho nên người thành tựu rất ít rất ít. Trước đây, lúc tôi cầu học ở Đài Loan, thầy của chúng tôi thường nói với mười ngàn người niệm Phật, đây là thực sự hằng ngày niệm A-di-đà Phật, mỗi ngày cầm chuỗi hạt niệm, mười ngàn người, thực sự có thể vãng sanh đại khái chỉ có hai ba người, hai phần vạn, ba phần vạn, đa phần đều không thể vãng sanh, nguyên nhân này là ở đâu? Tổ sư thời xưa nói với chúng

ta, pháp môn này gọi là đạo dễ hành, vạn người tu vạn người đi, không bỏ sót một ai. Tại sao hiện nay vạn người tu lại có hơn 9990 người không thể thành tựu? Đạo lý ở đâu không thể không biết, đạo lý chính là chúng ta không tuân thủ quy tắc, thanh quy mặc dù đặt ra rồi, nhưng bạn vẫn không làm được.

Đừng nói tới điều khác, quy tắc căn bản trong nhà Phật, còn chưa phải là giới luật, thập thiện nghiệp. Thập thiện là căn bản, giới luật nằm trong thập thiện. Các bạn đã nghe kinh Thập Thiện Nghiệp Đạo, đã đọc kinh Thập Thiện Nghiệp Đạo thì bạn sẽ biết được, đức Phật giảng rất rõ ràng trong kinh Thập Thiện Nghiệp Đạo. Thanh văn Bồ-đề, Duyên giác Bồ-đề, cho đến Vô thượng Bồ-đề, thiện pháp trời người đều là lấy thập thiện làm nền tảng, không có thập thiện, không được thân người, sau khi con người chết đi thì không thể có lại được thân người nữa. Không có được thân người thì bạn làm sao có thể thành Phật? Bạn sao làm có thể vãng sanh? Làm gì có đạo lý này! Đây là pháp căn bản ở trong Phật pháp.

Chúng ta học Tịnh độ, thành lập Tịnh tông Học hội là nguyện vọng của lão cư sĩ Hạ Liên Cư. Trước đây đều là xây niệm Phật đường, đều là xây Liên xã, trước đến giờ cũng không nghĩ tới Tịnh tông Học hội. Danh từ Tịnh tông Học hội này là lão cư sĩ Hạ Liên Cư đưa ra, nhưng chưa thành lập. Sau đó trong chiến loạn, ngài ấy cũng vãng sanh rồi, cho nên chuyện này, học trò của ngài, lão cư sĩ Hoàng Niệm Tổ là truyền nhân của ngài ấy, vẫn luôn để ở trong lòng. Chúng tôi ở nước Mỹ mới liên lạc, nhưng không gặp mặt, ông ấy quay về Bắc Kinh, tôi đặc biệt tới Bắc Kinh thăm ông ấy, hiểu được một chút tình hình của lão cư sĩ Hạ Liên Cư. Ông ấy liền nhờ tôi chuyện của Tịnh tông Học hội, ông nói: pháp sư, tôi ở nước ngoài hoằng pháp, hi vọng có thể thành lập Tịnh tông Học hội khắp nơi ở nước ngoài. Hiện tại, chúng tôi ở hải ngoại có hơn 100 Tịnh tông Học hội. Tịnh tông Học hội giống với Liên xã trước đây, tên gọi được hiện đại hóa. Danh từ này rất hay, hi vọng rất nhiều đại chúng trong xã hội không còn hiểu lầm Phật giáo là mê tín, cho nên gọi nó là Học hội, Học hội Tịnh độ tông. Đương nhiên Thiên tông có thể có Thiên tông Học hội, Thiên Thai Học hội, Hoa Nghiêm Học hội, đều có thể thành lập như vậy. Ý tưởng, kiến nghị này rất hay, cho nên Tịnh tông Học hội đầu tiên của chúng tôi là thành lập ở Vancouver Canada, cái thứ hai là thành lập ở San Francisco. Sau này ở các nơi, ở nước Mỹ hình như có gần 30 Tịnh tông Học hội, nhiều nhất là ở Nam Dương, tôi nghe nói chỉ ở Malaysia thôi mà đã có hơn 100 Tịnh tông Học hội, cho nên người niệm Phật càng ngày càng nhiều.

Chúng ta bình tĩnh quan sát, cho dù là tại gia hay xuất gia đều không làm được thập thiện. Nguyên tắc chỉ dạy tu hành của Tịnh tông Học hội, có thể nói là nguyên tắc chỉ dạy cao nhất chính là tịnh nghiệp tam phước, là điều đức Phật nói trong kinh Quán Vô Lượng Thọ Phật, chúng tôi dùng ba điều này làm quy tắc để chúng ta dựa vào. Điều đầu tiên bốn câu, “hiếu dưỡng cha mẹ, phụng sự sư trưởng, từ tâm không giết, tu thập thiện nghiệp”, điều đầu tiên là thực hành ở trong thập thiện nghiệp. Không làm được thập thiện nghiệp, bất hiếu cha mẹ, bất kính sư trưởng, cho nên hiếu thân tôn sư là thực hành ở trong thập thiện, không có thập thiện thì không có điều này. Không có thập thiện thì không có tam quy ngũ giới. Phải biết tam quy ngũ giới là xây dựng trên nền tảng thập thiện, bạn có thập thiện, bạn mới có thể thọ trì tam quy, mới có thể thọ ngũ giới, Bồ-tát giới. Cho nên, không có thập thiện, vậy thì nếu bạn thọ giới quy y, đều là giả, đều không phải là thật; của Phật chúng ta thường gọi là người trong Danh tự vị, hữu danh vô thực. Thọ tam quy rồi nhưng không làm được, ngũ giới cũng không làm được, đều là giả không phải là thật. Tại sao không làm được? Chúng ta phải tìm ra nhân này, như vậy mới có thể cứu được. Nguyên nhân thì trong kinh giáo đức Phật đã dạy chúng ta, học Phật nếu như không thể học Tiểu thừa trước, học Đại thừa sau, đức Phật nói: người này không phải là học trò của ta, không phải đệ tử của Phật, cho nên học Phật phải học từng bước giống như đi học vậy, bạn phải bắt đầu học từ tiểu học, học xong tiểu học thì học trung học, học xong trung học thì học đại học, học tập tuần tự từng bước như vậy mới được.

Phật pháp truyền tới Trung Quốc, kinh luận Tiểu thừa vô cùng hoàn chỉnh. Hiện nay trong Đại tạng kinh của chúng ta, bộ A-hàm chính là kinh Tiểu thừa. Cho nên, thời kỳ đầu truyền tới Trung Quốc, đích thực là bắt đầu học từ Tiểu thừa; nhưng từ giữa thời Đường trở về sau, đệ tử Phật của Trung Quốc, cho dù là tại gia hay xuất gia đều không học Tiểu thừa nữa, thời Tống trở về sau hoàn toàn không còn nữa, cho nên hai tông Tiểu thừa vốn có liền thất truyền, tông Câu-xá và tông Thành Thật, đã thất truyền, không còn nữa. Tại sao vậy? Đệ tử Phật của Trung Quốc dùng nhà Nho, nhà Đạo để thay thế Tiểu thừa, được, dùng nền tảng này trực tiếp nhập Đại thừa thì chắc chắn không có vấn đề. Cho nên Tiểu thừa ở Trung Quốc suy bại như vậy, kinh điển vẫn lưu lại nhưng không có người học nữa. Người học Phật trước đây hết thấy đều có nền tảng giáo dục nhà Nho, chính là giáo dục truyền thống Trung Quốc, có nền tảng này. Giáo dục truyền thống Trung Quốc bị lơ là, đứt đoạn rồi, ít nhất cũng đứt đoạn 70 năm. 70 năm, ba đời, lúc tôi còn nhỏ vẫn còn dính

chút rìa, chút rìa đó thôi cũng rất có tác dụng. Nếu như không có chút rìa này, đời này bạn không cách nào khế nhập Phật pháp, cho nên giáo dục truyền thống Trung Quốc quan trọng.

Giáo dục nhà Nho, đặc sắc của nó nằm ở gia đình, giáo dục gia đình. Từ nhỏ cha mẹ dạy, người lớn dạy, là dùng thân giáo chứ không phải dùng ngôn giáo. Trẻ nhỏ ra đời được ba bốn ngày liền bắt đầu tiếp nhận giáo dục, bậc cha mẹ ở trước mặt con cái, nhất cử nhất động đều rất khuôn phép. Chúng biết nhìn, chúng biết nghe, mặc dù chúng không biết nói chuyện nhưng chúng đều nhìn thấy rõ ràng, nghe rõ ràng, đều ghi nhớ trong a-lại-da thức. Cho nên, Trung Quốc có câu ngạn ngữ là “ba tuổi thấy tám mươi, bảy tuổi thấy cả đời”, tức là nói ba tuổi, chúng học tập ba năm, bạn sẽ có thể phán đoán được con người này tới tám mươi tuổi là người tốt hay là người xấu, có thể biết được, gốc rễ cắm xuống rồi. Gọi là “từ nhỏ thành như thiên tánh, thói quen thành tự nhiên”, là gia giáo tốt.

Gia giáo này của chúng ta, sau khi Mãn Thanh mất nước, khu vực Trung Quốc là một mảng hỗn loạn, quân phiệt cát cứ. Dân quốc thành lập không bao lâu, bạn nhìn xem người Nhật Bản xâm lược Trung Quốc, kháng chiến 8 năm, làm loạn toàn bộ xã hội, hủy hoại giáo dục gia đình của chúng ta, mọi người đều chạy nạn. Thời gian kháng chiến tám năm, tôi đi tới 10 tỉnh, người Nhật Bản đuổi theo phía sau, chúng tôi chạy ở phía trước, trải qua cuộc sống vô cùng gian khổ. Cho nên 70 năm này không tính là dài, cũng không tính là ngắn, hiện tại muốn cứu vẫn còn kịp. Hiện tại không cứu, đợi qua 10 năm nữa, thần tiên cũng không cứu được, không cách nào cứu. May là mấy năm nay lãnh đạo đất nước đề xướng “lấy đức trị quốc”, đề xướng “xã hội hài hòa”, rất nhiều nơi ở đại lục xuất hiện lớp nhi đồng đọc kinh, đây là hiện tượng tốt, cứu từ gốc rễ.

Cho nên, tôi khích lệ đồng tu học Phật, thực sự muốn thành tựu, vậy thì bạn không học Tiểu thừa; kinh điển Tiểu thừa thực sự quá nhiều, không dễ dàng, cần thời gian rất dài, vẫn là dùng của nhà Nho. Dùng của nhà Nho căn bản nhất là Đệ Tử Quy. Phân lượng Đệ Tử Quy không nhiều, tổng cộng có 1080 chữ, ba chữ một câu, tổng cộng 360 câu. Thực sự dùng thời gian một năm, thời gian một năm bạn đọc kinh không vấn đề, thời khóa mỗi ngày bạn vẫn có thể làm như trước, vẫn có thể niệm Phật như trước, toàn tâm toàn lực thực hành Đệ Tử Quy, phải làm được hết, đó là giới luật, đó là nền tảng của giới luật. Bạn có Đệ Tử Quy thì Thập Thiện Nghiệp Đạo không khó, bạn thực sự có thể thực hành. Bởi vì có Thập Thiện Nghiệp Đạo thì tam

quy ngũ giới của bạn là thật, không phải là giả, bạn mới có thể làm được giới luật thanh quy. Hiện nay làm không được, nguyên nhân là do không có nền tảng Đệ Tử Quy, cũng không có nền tảng của Tiểu thừa giáo, cho nên ngay cả thập thiện cũng không làm được. Nguyên nhân ở chỗ này, chúng ta phải hiểu, phải biết bắt đầu làm từ đâu. Trước đây chưa được học, hiện tại học vẫn kịp, có thời gian một năm, nhất định có thể thực hành. Vậy thì điều kiện học Phật của chúng ta đầy đủ rồi, như vậy mới có thể nâng cao lên được. Cho nên nhắc tới thanh quy, Đệ Tử Quy này chính là pháp căn bản của thanh quy, nhất định phải học, nhất định phải làm được.

Hỏi: Câu hỏi thứ hai, vào thời đức Phật, Đê-bà-đạt-đa dùng hành vi ngũ nghịch thập ác để thử thách đức Phật, đồng thời dùng nghịch tăng thượng duyên thành tựu đức Phật, cho nên ông ấy là Bồ-tát đại quyền thị hiện thành hình tượng ma, mặc dù đọa địa ngục, nhưng không thọ khổ báo địa ngục. Vào thời đại điên đảo ngày nay, có rất nhiều yêu ma quỷ quái hóa hiện thành hình tượng Bồ-tát, xin hỏi lão pháp sư, liệu có phải họ cũng tới thử thách Phật hoặc thành tựu Phật không? Chúng ta nên phân biệt và đối xử như thế nào?

Đáp: Lời này của bạn nói cũng có đạo lý, Phật và ma là ở trong tâm của bạn, không ở bên ngoài, bên ngoài không ma cũng không Phật. Bạn có thể đối xử như lý như pháp, cảnh giới bên ngoài là cảnh giới Phật; trái lý trái pháp, vậy thì cảnh giới bên ngoài là ma. Ví dụ nói, bạn có oan gia trái chủ hằng ngày gây phiền phức cho bạn, hằng ngày giày vò bạn, lúc bạn bị giày vò mà không có tâm oán hận, không có tâm sân giận, vậy thì là Bồ-tát, tại sao vậy? Thành tựu nhẫn nhục ba-la-mật của bạn, thành tựu trì giới ba-la-mật của bạn, họ thực sự thành tựu bạn, cho nên nói chỉ trong một niệm; nếu như lúc bạn bị giày vò mà khởi tâm oán hận, khởi tâm báo thù, vậy thì là ma, tương lai hai người đời đời kiếp kiếp oan oan tương báo bao giờ mới dứt. Chỉ trong một niệm! Không ở bên ngoài, ở trong nội tâm của bạn. Nội tâm của bạn thực sự học Phật, chịu được sự mài giũa, đối với người giày vò mình, nhục mạ mình, hãm hại mình, bạn vẫn sẽ sanh tâm cảm ơn, tại sao vậy? Tiêu trừ nghiệp chướng. Tức là trong nghịch cảnh ác duyên không khởi sân giận, không có báo thù, ngược lại cảm ơn họ tiêu trừ nghiệp chướng thay mình. Nghiệp chướng từ vô thủy kiếp đến nay quá nhiều, không giày vò như vậy, nghiệp chướng làm sao tiêu trừ được? Đều ở một niệm giác. Cho nên một niệm giác của chúng ta, không có pháp nào không phải là Phật pháp; một niệm mê, Phật pháp cũng là yêu ma quỷ quái, cũng

không có Phật pháp, khác biệt giữa một niệm giác hay mê. Điều này phải biết dùng, thực sự chịu được khảo nghiệm.

Nhưng mà người học Phật tại sao trong cảnh giới không chịu nổi sự già yò? Thuận cảnh sanh tham luyến, nghịch cảnh sanh sân giận, không biết chân tướng của vũ trụ nhân sinh, mê rồi, cho nên khởi tâm động niệm của họ trái ngược với chân tướng sự thật. Trong tình huống này, chúng ta liền biết được không thể không đọc kinh, người xưa nói ba ngày không đọc sách thánh hiền thì mặt mũi thấy ghét, vậy thì không giống người. Con người hiện nay một ngày không đọc sách thánh hiền thì là yêu ma quỷ quái. Không những phải đọc, mà còn phải nghe giảng, tại sao vậy? Kinh sách bạn chưa chắc có thể đọc hiểu được, bạn chưa chắc hiểu được ý nghĩa của nó. Đọc, không hiểu ý nghĩa, không được thọ dụng, cho nên nhất định phải rõ ràng thông đạt, sau đó ứng dụng trong cuộc sống hàng ngày. Trong cuộc sống, trong công việc, đối nhân xử thế tiếp vật, biết được làm sao xoay chuyển cảnh giới. Chúng tôi gần đây, phẩm Tịnh Hạnh trong kinh Hoa Nghiêm, đó là Pháp thân Bồ-tát, bạn xem phương pháp chuyển cảnh giới của các ngài thế nào, lấy 141 ví dụ cho chúng ta thấy. Nếu chúng ta học được thì chính là học Phổ Hiền Bồ-tát, đây là thuộc về hạnh Bồ-tát. Hạnh Phổ Hiền là cao nhất, viên mãn nhất trong Bồ-tát, viên tu viên chứng.

Tôi rời khỏi Singapore, rời khỏi Singapore bốn năm rồi, lúc tôi rời đi tôi viết hai câu cho đồng tu của chúng ta, khích lệ mọi người, cũng là một câu đối. Vế trên là “*trong thuận cảnh*”, hoàn cảnh hết thảy đều tốt, vừa lòng đẹp ý, “*tùy thiện duyên*”, duyên là hoàn cảnh người và việc, người xung quanh đều là thiện nhân, đều là người tốt, “*không sanh tham si*”, không sanh tham và ngu si, không sanh tham si, “*phước tuệ đều hiện*”; vế sau là “*trong nghịch cảnh*”, hoàn cảnh không tốt, nơi nơi đều là chướng ngại, “*tùy ác duyên*”, người xung quanh đều là người ác, đều là oan gia trái chủ, ở trong hoàn cảnh này “*không khởi sân giận, nghiệp chướng tiêu hết*”. Bạn có thể hiểu đạo lý này, cho dù ở trong bất kỳ hoàn cảnh nào, cho dù ở trong người, việc thế nào, hết thảy đều là nhân duyên tốt, đều là giúp đỡ chúng ta, thành tựu chúng ta. Nếu như trong cảnh giới khởi tham sân si mạn, vậy thì là ma, vậy thì không phải là Phật. Phật là ở trong bất kỳ hoàn cảnh nào thì tuyệt đối không khởi tham sân si mạn.

Hỏi: Câu hỏi tiếp theo, người hỏi nói hôm qua có một đồng tu nói với con, có một cư sĩ họ Lục, ông ấy sống ở khu vực cầu Bạch Thạch - Bắc Kinh, tự xưng mình là đệ tử pháp sư Tịnh Không, mời đến rất nhiều người, dùng công lực khám bệnh

cho người khác, còn tự xưng là từng thọ qua hai năm gia trì của Thích-ca Mâu-ni Phật. Ông ấy bán các loại thẻ hộ sanh cho tín chúng, 300 đồng một tấm. Đồng tu của con rất tức giận, bởi vì anh ấy thường nghe lão pháp sư giảng kinh, biết được người này chắc chắn là kẻ lừa gạt, cho nên nhờ con chuyển lời tới lão pháp sư, mong lúc pháp sư giảng kinh nhắc nhở mọi người.

Đáp: Chuyện này quá nhiều rồi, ở Trung Quốc, ở nước ngoài đều có, đều có những người giả mạo danh nghĩa để làm những chuyện trái pháp luật. Những chuyện này chính phủ Trung Quốc biết rõ. Hình như là lần trước, bên Hồng Kông có tổ chức triển lãm răng Phật, cục trưởng Diệp – Cục trưởng Cục tôn giáo Quốc Gia của chúng ta hôm đó tới tham dự. Thời gian của ông ấy rất gấp rút, ngày đầu tiên tới, ngày thứ hai phải trở về, hẹn tôi sáng sớm cùng nhau ăn sáng. Ông ấy nói với tôi, ông nói: “Pháp sư à, ngôn luận diễn giảng của thầy tuyệt đối không có vấn đề, chúng tôi rất yên tâm. Trong nước có một nhóm người phi pháp giả mạo danh nghĩa của thầy rồi ở đó phạm tội, làm chuyện không như pháp, những chuyện này thầy hoàn toàn không biết, đây là việc của chúng tôi, chúng tôi sẽ quản lý”. Rất hiếm có, tôi đích thực không biết, tôi làm sao mà biết được? Cục tôn giáo, đơn vị trị an của họ biết, cho nên mọi người gặp phải chuyện như vậy, tốt nhất là tố giác với công an, để quốc gia dùng pháp luật xử trí những chuyện này. Những chuyện này đích thực là không liên quan đến tôi.

Tôi giảng kinh thường nói với mọi người, tôi không có đệ tử, tôi chưa từng nhận đồ đệ, tôi cũng chưa từng nhận học sinh. Mặc dù giảng kinh dạy học mấy chục năm. Tôi giảng kinh dạy học đều ở phòng ghi hình kế bên. Cho nên, tôi nói với Cục trưởng Diệp, tôi giảng kinh không có thính chúng, tôi dạy học không có học sinh. Vậy học sinh, thính chúng ở đâu? Đều ở trước máy thu hình, ở trên mạng internet. Chúng tôi sử dụng mạng internet quốc tế đã tám năm rồi, sử dụng [truyền hình] vệ tinh cũng được bốn năm rồi, tết dương lịch năm 2003 chúng tôi dùng truyền hình vệ tinh, chúng tôi tự mình có đài truyền hình vệ tinh, hiện tại có năm vệ tinh phủ sóng toàn thế giới, 24 tiếng đồng hồ đều có thể thu được, không cần trả bất kỳ chi phí gì, chỉ cần lắp một cái chảo nhỏ là bạn có thể thu được tín hiệu, 24 tiếng đồng hồ không gián đoạn. Cho nên, tôi vất vả hơn những pháp sư bình thường, bạn xem tôi 80 tuổi rồi, không có thị giả. Người khác ba, bốn mươi tuổi làm trụ trì, có mấy người chăm sóc họ, tôi tới tám mươi tuổi vẫn là tự mình chăm sóc mình. Sau khi cởi áo cà-sa xuống, không có ai gấp lại giúp tôi, tôi tự mình gấp, không ai phục vụ

tôi, đích thực là không giống. Họ có phước báo lớn, tôi cũng không hâm mộ họ, tại sao vậy? Tôi tự mình có thể chăm sóc chính mình, cho thấy sức khỏe của tôi vẫn ổn, vẫn không cần người khác chăm sóc. Cho nên, bản thân tôi không có đạo tràng, tôi cũng không có nơi ở. Nơi tôi ở tại Hồng Kông là nhà của bà Trần cho tôi ở nhờ. Bà ấy có quyền sở hữu, tôi có quyền sử dụng, như vậy rất tự tại. Bà ấy chỉ đưa tôi một chiếc chìa khóa, tôi mở cửa vào, tất cả mọi chi phí, tiền điện tiền nước đều là bà ấy trả, tiền điện thoại đều là bà ấy trả, tôi đều không biết gì, cho nên rất bớt lo, bớt việc.

Hỏi: Tờ này có sáu câu hỏi. Câu hỏi đầu tiên, ở trong nước có rất nhiều người nghe lão pháp sư giảng kinh, không quan tâm đến cách nhìn của người nhà và hoàn cảnh sống thực tế, rời khỏi gia đình, xin nghỉ việc, tới niệm Phật đường niệm Phật, hoặc là bán gia sản để bố thí; qua một thời gian, cuộc sống thực sự không chịu được nữa, lại quay về nhà, khiến cho người thân bạn bè không học Phật đều sanh ra phản cảm rất lớn, cũng khiến cho đất nước xã hội sanh ra hiểu lầm đối với việc học Phật, cảm thấy đây là cuồng nhiệt mù quáng, vô cùng nguy hiểm. Xin lão pháp sư khai thị.

Đáp: Chuyện này tôi cũng từng nghe nói, rất nhiều năm trước tôi đã nghe nói có hiện tượng này. Từng có một người gọi điện thoại cho tôi, tôi không quen anh ấy, anh ấy nói sau khi nghe kinh thì xin nghỉ việc, đại khái gia sản hình như không bán đi, nhưng cuộc sống cũng rất khó khăn. Đại khái là sau hơn một năm, anh ấy nói không còn cách nào, không tiếp tục sống được nữa, gọi điện thoại hỏi tôi phải làm sao? Bạn làm ra chuyện này, tôi không dạy bạn, bạn tự mình chịu trách nhiệm, tôi chưa từng dạy bạn cách làm như vậy, đây chắc chắn là sai lầm. Bố thí phải như lý như pháp, bạn không hiểu đạo lý này, phương pháp cũng không biết thì bạn làm sao có thể nhận được hiệu quả? Không có đạo lý này.

Bố thí nhất định phải tùy duyên tùy phận, tùy khả năng của chính mình, không được vượt quá. Có một số người tới cửa Phật bố thí, có một năm tôi ở Đài Loan, quán trưởng thư viện Hoa Tạng của chúng tôi, bà ấy đích thực rất có trí tuệ, có người đầu năm mới mang 500.000 tới cúng dường, quán trưởng hỏi anh ấy, tiền của anh từ đâu mà có? Có phải là anh rất có tiền không? Anh ấy nói không phải, vậy tiền từ đâu mà có? Anh ấy nói vay nặng lãi mang tới. Quán trưởng ngay lập tức bảo anh ấy mang về, không nhận một đồng của anh ấy, bạn làm như vậy là không như pháp, tại sao vậy? Bạn tăng thêm gánh nặng, đau khổ cho chính mình, mang lại áp lực cho chính mình, đức Phật tuyệt đối sẽ không dạy người khác như vậy. Phật dạy người lìa khổ

được vui, lúc bạn học Phật là được khổ lia vui, vậy thì sai rồi. Người học Phật nhất định phải rất vui vẻ, làm gì có chuyện học Phật mà càng học càng đau khổ, vậy thì tôi sớm đã không làm rồi, có đúng không? Làm gì có đạo lý này.

Tôi cảm ơn thầy tôi, chuyện này tôi thường nói tới, mọi người cũng thường nghe thấy, tại sao vậy? Thầy nói với tôi, “học Phật là sự hưởng thụ cao nhất của đời người”, thật đó, không giả chút nào. Tôi tự mình thể nghiệm 54 năm nay, càng học càng vui vẻ. Bồ thí cúng dường tùy duyên, nhất định là đời sống kinh tế, đời sống kinh tế của gia đình mình không vấn đề, có dư dả thì mới có thể bồ thí, không phải là dạy bạn bán gia sản, không cần bất kỳ thứ gì nữa. Bạn đi tra Đại tạng kinh thử, làm gì có điều này? Không có điều này. Cho nên Phật đối với hết thầy chúng sanh, hợp tình, hợp lý, hợp pháp, tuyệt đối sẽ không tăng thêm gánh nặng cho mọi người, sẽ không mang lại áp lực cho mọi người.

Đạo tràng của chúng tôi, đây là thầy tôi cả đời làm ra tấm gương cho chúng ta thấy. Liên xã Đài Trung là thầy Lý lập nên, thư viện Từ Quang, Cô nhi viện, Dục nhi viện, cuối cùng còn có bệnh viện Bồ-đề, đây là thầy ấy lập nên, nguyên tắc là không hóa duyên, không hỏi tiền người khác. Đạo tràng giảng kinh, nếu như nói lúc thỉnh chúng tới, bạn hóa duyên với họ, lần sau người ta không dám tới nữa, đi tới nơi đó đều là hỏi tiền, người ta còn dám tới sao? Bạn làm đứt đoạn cơ hội nghe kinh của người ta, tuyệt đối không được phép. Tiền từ đâu mà có? Là mọi người tự động mang tới. Lúc đưa tới phải hỏi, con số nhỏ thì không thành vấn đề, con số lớn thì nhất định phải hỏi tiền từ đâu tới? Nếu không như pháp thì không được nhận. Bạn quyên góp số tiền này, người nhà của bạn có biết không? Người nhà không biết, có người không đồng ý, nếu số tiền này của bạn rất lớn, người nhà không vui thì không thể nhận, đều trả về. Nhất định là để mọi người cùng nhau vui vẻ học Phật, không được có chút áp lực nào, đây mới là đạo tràng Phật.

Thích-ca Mâu-ni Phật năm đó tại thế, ngài ấy làm ra tấm gương tốt nhất cho chúng ta. Tăng đoàn cũng không nhỏ, trong kinh mọi người đều đọc được, 1.255 người, một tăng đoàn rất lớn. Sinh hoạt, mỗi ngày đều ôm bát ra ngoài, mà ôm bát chỉ được khát thực bảy nhà; bảy nhà đều không có, bạn liền quay về, không được đi nữa, còn đi nữa thì người ta nói tâm vị hòa thượng này tham, sao lại chạy tới nhiều nhà như vậy? Không khát thực được thì trở về; có người khát thực được nhiều thì trở về chia cho bạn ăn. Cho nên lúc ôm bát khát thực, không phải là khát thực được sẽ ăn ngay lập tức, không phải, sau khi khát thực trở về cùng nhau ăn. Cho nên, chế độ

của Phật rất hay, tuyệt đối không xin tiền của người khác. Lúc đó cúng dường đều là ăn uống, một bữa ăn này, một bữa ăn không phải là khát thực ở một nhà, phải mấy nhà mới đầy bát. Ngoài ra nhận cúng dường quần áo, tọa cụ, thuốc men lúc bị bệnh, gọi là tứ sự cúng dường; ngoài bốn điều này ra đều không được nhận, gọi là tỳ-kheo thanh tịnh.

Xuất gia rồi, người khác có lòng tốt, cư sĩ cũng có lòng tốt, gặp được người giàu có mua nhà cúng dường bạn, để bạn xây đạo tràng, đó là gì? Đưa bạn về nhà, bạn vốn đã xuất gia rồi, hiện tại lại cho bạn một ngôi nhà, sai rồi, không được nhận cái này. Chúng ta hy vọng đạo tràng đều như pháp. Chúng tôi tới Hồng Kông giảng kinh, trước đây đều là thuê hiệp hội phúc lợi Kaifong, mỗi tháng tới giảng năm ngày, thuê nơi này. Sau đó có đồng tu phát tâm mua nơi này, một người mua. Tôi tới xem thử, có thể. Qua không bao lâu lâu 9 bên dưới cũng muốn bán, cho nên một vị cư sĩ khác cũng là một người mua, mua làm gì? Cho chúng tôi mượn dùng, ông ấy thu tiền thuê, một năm một đồng tiền. Chúng tôi không dùng nữa thì trả cho ông ấy; nếu chúng tôi muốn dùng thì thuê vĩnh viễn, một năm một đồng tiền. Sau đó qua không bao lâu lâu 10 lại bán, vậy thì thật là tốt [ba lần liên tục]: lần 9, lần 10, lần 11, đều là một người phát tâm, chúng tôi cũng không đi tìm ông ấy, tự mình tới phát tâm cung cấp. Cho nên lớn như vậy là đủ rồi, không cần thêm nữa, mở rộng thêm nữa thì phiền phức sẽ tới. Đạo tràng nhỏ, chi phí ít, dễ dàng duy trì, tuyệt đối không tăng thêm chút gánh nặng nào, không tăng thêm chút phiền phức nào cho các đồng tu, đó mới gọi là như lý như pháp.

Mọi người chúng ta cùng nhau học tập, đặc biệt hiện nay chúng tôi dùng phương pháp dạy học từ xa, bạn có thể học ở nhà, bạn không cần tới đạo tràng. Trên mạng internet, mỗi ngày chúng tôi giảng kinh, đồng thời lên mạng có thể xem được. Vệ tinh của chúng tôi kết nối với mạng internet, cho nên trong nhà bạn không có ăng-ten bắt sóng, bạn có thể dùng mạng internet để xem [truyền hình] vệ tinh của chúng tôi, rất thuận tiện. Máy vi tính giống như tivi trong nhà bạn vậy, cả nhà đều có thể xem, rất thuận tiện. Hiện tại khoa học kỹ thuật rất tiên bộ, rất dễ dùng. Cho nên, nhất định phải nghe kinh nhiều hơn, hiểu rõ ràng hơn.

Học Phật không được mê tín, học Phật không được say mê tôn giáo, vậy thì sai rồi. Chúng tôi giảng rất rõ ràng, cũng giảng rất nhiều, Phật pháp là giáo dục, không phải là tôn giáo. Rõ rệt nhất là, trong tôn giáo nhất định có một vị thần, Phật giáo không có. Phật giáo chúng ta cúng dường Phật, Phật là thầy của chúng ta, bạn

xem chúng ta đều gọi Bốn sư Thích-ca Mâu-ni Phật, ngài là người sáng lập giáo học, và là vị thầy căn bản. Bồ-tát là học trò của Phật, chúng ta hiện nay cũng học theo Phật, quan hệ của Bồ-tát và chúng ta, Bồ-tát là học trưởng, các ngài học trước, chúng ta học sau, chúng ta đều là bạn học, cùng một người thầy. Cho nên, quan hệ giữa chúng ta và Bồ-tát là quan hệ khóa trên khóa dưới, là quan hệ này, phải hiểu rõ ràng. Không được xem Phật Bồ-tát đều là thần minh, vậy thì sai rồi, hoàn toàn sai rồi.

Hỏi: Câu hỏi thứ hai, hiện tại trong và ngoài nước có rất nhiều đồng tu đều có chí hướng dùng phương thức hí kịch, nghệ thuật để truyền đạt giáo dục thánh hiền. Trong quá trình chế tác, đều hi vọng được lão pháp sư tới kiểm định, xác nhận kịch bản, phương hướng v.v. của mình không có vấn đề. Kính xin lão pháp sư khai thị.

Đáp: Tôi không có nhiều thời gian như vậy để kiểm định, chuyện này mong mọi người thông cảm. Bản thân tôi hiện tại cũng đang làm chuyện này, đây là kịch bản của tôi làm, đương nhiên tôi phải xem. Những nơi khác quá nhiều, tôi không có nhiều thời gian như vậy để xem. Đây là phương pháp vô cùng hay, điều mà xã hội hiện nay khẩn thiết cần đó là giáo dục nhân quả, nên đặt ở vị trí hàng đầu; giáo dục luân lý đạo đức vẫn nên đặt ở vị trí thứ hai, vẫn là thứ yếu. Mọi người không tin tưởng nhân quả báo ứng, chuyện xấu gì cũng dám làm, lúc báo ứng ập tới thì hối hận đã muộn.

Lão pháp sư Ấn Quang, đây là tổ sư một đời gần đây của Tịnh độ tông chúng ta, pháp của chúng ta là từ chỗ Ấn tổ truyền lại, thầy của tôi là học trò của Ấn tổ. Trước đây, tôi giảng kinh ở Hồng Kông, năm 1977, gần 30 năm rồi. Lần đầu tiên tới Hồng Kông, thư viện Phật giáo Trung Hoa nằm ở phố Giới Hạn, giảng đường đó còn không lớn bằng chỗ chúng ta. Tôi nhớ lần ấy giảng hai tháng ở đó, giảng kinh Lăng-nghiêm. Hai tháng sau, chúng tôi dời tới giảng đường Quang Minh nằm ở phố Lam Đường - Hồng Kông, lại giảng tiếp hai tháng, lần đầu tiên tới Hồng Kông thì giảng bốn tháng. Ở thư viện Phật giáo Hoa Tạng phát hiện sách do đại sư Ấn Quang in, Hoằng Hóa Xã của ngài, đây cũng là làm ra tấm gương tốt nhất cho chúng ta. Ngài đức cao vọng trọng, đệ tử tứ chúng quy y rất nhiều, cúng dường rất nhiều, ngài không dùng một đồng nào, toàn bộ mang đi in kinh lưu hành, không làm chuyện thứ hai nào khác, đây thực sự gọi là một môn thâm nhập, chỉ làm chuyện như vậy. Ấn tổ có một bài khai thị, là khai thị giảng ở pháp hội Hộ Quốc Tức Tai Thượng Hải, tổng cộng

bảy ngày, mỗi ngày đều có một lần khai thị, có ghi chép lại, tôi đọc được, ngày cuối cùng là truyền thọ tam quy ngũ giới. Ở trong đó tôi đọc được, thời đó phương Bắc có tai nạn, lão pháp sư nhìn thấy tình hình này cũng lấy ra chút tiền đi cứu trợ thiên tai, ba ngàn đồng đại dương. Vào thời đó con số này rất lớn, tiền từ đâu mà có? Trích ra từ khoản tiền in kinh. Chúng tôi mới biết được toàn bộ cúng dường của ngài đều dùng vào in kinh.

Mà trong in kinh, số lượng in ba loại sách Liễu Phàm Tứ Huấn, Cảm Ứng Thiên Vọng Biên, An Sĩ Toàn Thư là nhiều nhất. Tôi xem trang bản quyền phía sau là hơn hai mươi bản, mỗi bản đại khái có 50.000 cuốn trở lên, 50.000 cuốn, 70.000 cuốn, 100.000 cuốn. Tôi thống kê sơ một chút, ba loại sách này hơn ba triệu cuốn. Lúc đó tôi ngây cả người, lão hòa thượng, tổ sư một đời, không in kinh Phật, chỉ in những sách này. Liễu Phàm Tứ Huấn là nhà Nho, Cảm Ứng Thiên là Đạo giáo, không phải là Phật giáo, An Sĩ Toàn Thư là cư sĩ Chu An Sĩ biên soạn, một nửa phía trước là Văn Xương Đế Quân Âm Chất Văn, cũng là Đạo giáo; phía sau có ba chương, tổng cộng có bốn chương, Vạn Thiện Tiên Sư khuyên giới sát, Dục Hải Hội Cường khuyên giới dâm, chương cuối cùng Tây Quy Trục Chỉ khuyên niệm Phật. Tôi bèn nghĩ tại sao ngài ấy lại in nhiều như vậy? Hiện tại hiểu rồi, muốn cứu vãn xã hội hiện nay, ngoài giáo dục nhân quả ra, không có con đường thứ hai có thể đi. Mọi người đều hiểu được nhân quả báo ứng, thiện có thiện báo, ác có ác báo, bạn làm việc, khởi tâm động niệm đều sẽ cẩn thận một chút, phía sau có báo ứng mà! Cho nên, ngài tận lực thúc đẩy, tuyên dương như vậy, mang lại gợi ý rất lớn cho chúng ta. Lần đó, sau khi tôi quay về Đài Loan, tôi cũng in sách này, tổng cộng in được khoảng 60.000, 70.000 cuốn, hơn nữa đều từng giảng qua. Hình như Liễu Phàm Tứ Huấn giảng qua ba lần, Cảm Ứng Thiên, Âm Chất Văn cũng đều từng giảng qua.

Thời đại hiện nay in sách không ai xem, hơn nữa văn tự của ba loại sách này đều là văn ngôn văn, mặc dù là văn ngôn văn rất cặn, người hiện nay đọc không hiểu. Cho nên tôi liền nghĩ tới, chúng tôi nhất định phải phát dương quang đại tâm từ bi của tổ sư, phải giúp đỡ ngài thúc đẩy giáo dục nhân quả trên toàn thế giới, vậy thì phải làm sao? Liên nghĩ tới phim truyền hình là tốt nhất. Vừa nãy có một vị đồng tu mang tới cho tôi di sản của cha anh ấy để lại cho anh, muốn làm sự nghiệp giáo dục Phật giáo, tôi nói vậy thì quá tốt, con số này cũng rất lớn, chín triệu USD, tôi tiêu hết nó vào hai chuyện. Phim truyền hình tổng cộng 80 tập, Liễu Phàm Tứ Huấn hai mươi tập, đại khái là tháng hai, tháng ba năm sau sẽ chiếu, hiện tại đều quay xong

rồi, còn lại là chỉnh sửa hậu kỳ; ngoài ra là Cảm Ứng Thiên, ba mươi tập, An Sĩ Toàn Thư ba mươi tập, tổng cộng 80 tập. Tám mươi tập đại khái hết khoảng năm triệu USD, bạn xem thoáng chốc đã tiêu mất năm triệu. Ngoài ra còn dư lại ít tiền, ở quê nhà của tôi, tôi xây một trung tâm giáo dục văn hóa giúp anh ấy, tôi chưa nhìn thấy tiền, toàn bộ đều không còn nữa, làm hai việc tốt này.

Có tiền thì làm, không tiền thì không làm, đừng nên đi tìm tiền, tìm việc để làm, vậy thì khổ chết. Cho nên, người lớn tuổi Trung Quốc nói rất hay, “nhiều chuyện không bằng ít chuyện, chuyện tốt không bằng không có chuyện”. Anh ấy đưa tới, không có cách nào, phải làm chuyện tốt giúp anh ấy, anh ấy không biết làm thế nào. Tám mươi tập phim truyền hình này phải tới tháng năm, tháng sáu năm 2007 mới xong hết toàn bộ, toàn bộ đều làm xong. Tiêu chuẩn của tôi rất cao, bởi vì đủ tiền, phải có thể đạt được trình độ cao nhất trong nước. Trước đây mọi người từng xem qua Vương Triều Ung Chính, nếu kém hơn bộ này thì tôi không cần, không được kém hơn bộ này. Cho nên, họ tìm đạo diễn tốt nhất, diễn viên tốt nhất, như vậy sẽ có thể phổ cập nguyện vọng của tổ sư chúng ta ra toàn thế giới. Chúng tôi có đài truyền hình vệ tinh riêng, có thể phát sóng 24 tiếng đồng hồ không gián đoạn. Tương lai sau khi làm xong, phía dưới đánh phụ đề, phụ đề này dùng ngôn ngữ quốc tế mà Liên Hợp Quốc thừa nhận, có tiếng Trung của chúng ta, có tiếng Anh, tiếng Pháp, tiếng Ả Rập, tiếng Nga, chúng tôi đều ghép phụ đề để phát sóng trên toàn thế giới, đây là chuyện tốt. Đây là nói tới dùng phương pháp hí kịch, nghệ thuật để truyền đạt, cho nên hiện tại tôi cũng có qua lại với người trong giới nghệ thuật.

Hỏi: Câu hỏi thứ ba, thế giới hiện nay rất loạn, có một số đồng tu trẻ tuổi, có những người đang học đại học, có những người đang du học nước ngoài, mong muốn từ bỏ việc học, cố gắng tu hành, nghe kinh niệm Phật, nhưng mâu thuẫn với quan điểm của người nhà. Xin hỏi lão pháp sư nên chọn lựa thế nào?

Đáp: Học Phật trước tiên phải hiểu được, “hiếu dưỡng cha mẹ, phụng sự sư trưởng”, cha mẹ không đồng ý, bạn tạm thời gác chuyện học Phật qua một bên, trước tiên hoàn thành việc học, đây là kỳ vọng của cha mẹ đối với bạn, phải học đàng hoàng, lấy được bằng cấp. Học Phật đều không có mâu thuẫn với việc bạn đi học hay làm việc, học Phật là giữ quy tắc, khai trí tuệ. Bạn giữ quy tắc, cho dù làm ngành nghề nào, bạn nhất định sẽ làm rất tốt, nhất định sẽ có được sự tôn trọng của xã hội đại chúng dành cho bạn, bạn là người tốt. Đặc biệt là tu Tịnh độ, đích thực là giống kinh Hoa Nghiêm nói: “Lý sự vô ngại, sự sự vô ngại”. Học Phật chính là hy vọng bạn

mỗi ngày, bạn đi học ở trường, việc học rất quan trọng, mỗi ngày dành một tiếng đồng hồ nghe kinh. Nghe trên mạng cũng được, nghe trên truyền hình vệ tinh, bởi vì trên tivi 24 tiếng đồng hồ đều có. Cho nên, cho dù ở nơi nào trên thế giới, bạn tự trong khoảng thời gian của mình; hiện tại kinh này chúng tôi phát sóng tám tiếng, phát lặp lại hai lần, bởi vì múi giờ mỗi nơi không giống nhau, trên thực tế mỗi ngày phát tám tiếng, ba lần tám là hai mươi bốn, cho nên toàn thế giới có thể thu được; bạn cảm thấy thời gian nào thuận tiện, thì bạn chọn thời gian đó nghe kinh. Chuyện này không thể thiếu được, hằng ngày nghe kinh thì sẽ không thoái chuyển.

Hỏi: Câu hỏi tiếp theo, có một số phụ huynh sợ con cái bị ô nhiễm, hi vọng đưa các bé còn rất nhỏ tuổi tới chùa, hoặc là tới đạo tràng có liên quan đến lão pháp sư để học tập, tách khỏi hệ thống giáo dục bình thường. Xin lão pháp sư khai thị.

Đáp: Chuyện này rất khó, không dễ dàng. Bạn đưa trẻ nhỏ tới chùa, tới đạo tràng, chúng sẽ trưởng thành, tới mười bảy, mười tám tuổi thì chúng sẽ không nghe lời bạn nữa, vừa tiếp xúc với xã hội bên ngoài liền bị ô nhiễm, rất nhanh, giữ không được. Ở trong chùa cũng không được, cũng giữ không được, bạn nhất định phải hiểu đạo lý này. Thực sự phải dạy dỗ tốt con cái, bản thân phải lấy mình làm gương, hơn nữa nhất định phải giống như phương pháp của thánh hiền xưa, trẻ nhỏ vừa sanh ra được ba, bốn ngày là bạn bắt đầu dạy. Bậc cha mẹ, trưởng bối ở trước mặt con cái, nhất cử nhất động đều phải giữ khuôn phép, để chúng lưu lại đều là ấn tượng tốt, không có mặt xấu. Cha mẹ làm như thế nào? Hành vi của cha mẹ chính là Đệ Tử Quy, cho nên Đệ Tử Quy không phải là để cho trẻ nhỏ đọc, Đệ Tử Quy là để cha mẹ làm ra cho con cái thấy. Chúng có thể từ lúc mở mắt liền nhìn thấy, nhìn liên tục ba năm, vậy thì gốc rễ này rất sâu, chúng mới có khả năng ở trong xã hội này, hiện tại gọi là khả năng miễn dịch, chúng có năng lực phân biệt đúng sai, chúng có thể không tiếp nhận ô nhiễm. Nếu bạn không cắm gốc rễ như vậy thì không được. Bạn nói, để con trẻ ba tuổi, năm tuổi rồi bắt đầu dạy, như vậy không được, vô dụng, những thứ dơ, thứ xấu trong đầu chúng đã quá nhiều, phải hiểu đạo lý này. Thánh hiền Trung Quốc xưa biết giáo dục nhất, cho nên Trung Quốc nhiều đời, đời đời đều xuất hiện thánh hiền, đây là thế nào? Giáo dục gia đình tốt, cha mẹ hiểu được.

Triệt để nhất là từ thai giáo, khi người mẹ mang thai, đây là trong sách sử của Trung Quốc đều có ghi chép. Chu Văn Vương, lúc mẹ của Chu Văn Vương là Thái Nhậm mang thai ông, “mắt không nhìn ác sắc”, tức là mắt tuyệt đối không nhìn những thứ bất thiện, “tai không nghe âm thanh xấu, miệng không nói lời ngạo

man”, khởi tâm động niệm, nhất cử nhất động ảnh hưởng thai nhi, thai giáo! Đứa trẻ sanh ra là Chu Văn Vương, là đại thánh nhân. Cho nên, nhà Chu trong lịch sử Trung Quốc kéo dài 800 năm, có lịch sử dài nhất, được sự trợ giúp từ ba người phụ nữ: tổ mẫu của Chu Văn Vương là Thái Khương, mẹ của ông là Thái Nhậm, vợ của ông gọi là Thái Tự. Hiện tại các bạn đều không biết phụ nữ gọi là thái thái, thái thái từ đâu mà có? Tại sao gọi là thái thái? Chính là tam thái này của nhà Chu dạy ra thánh nhân. Thái thái là mẹ của thánh nhân, không gì tôn quý bằng. Hiện tại đều gọi thái thái, nhưng không biết hai chữ thái thái này có ý nghĩa gì, từ đâu mà có cũng không biết, là tới từ chỗ này, không thể không biết.

Trong này coi trọng điều gì? Chính là ngũ luân, đạo đức luân thường. Trong ngũ luân, đầu tiên là “cha con có tình thân”, sự thân ái của cha con này là thiên tánh, đó không phải là dạy ra, là thiên tánh. Giáo dục chính là làm sao duy trì sự thân ái này, vĩnh viễn không thay đổi. Bạn xem, trẻ nhỏ ba tuổi nói với cha mẹ, con muốn hiếu thuận cha mẹ, tới tám chín tuổi thì không hiếu thuận nữa, đã thay đổi rồi, nói lời đều không đáng tin cậy, đây là nguyên nhân gì? Giáo dục. Chức năng của giáo dục chính là vĩnh viễn duy trì tâm thiện, ý thiện, tâm yêu thương của chúng, vĩnh viễn không thay đổi; mục đích thứ hai chính là phát dương quang đại tâm yêu thương này, chúng biết thương yêu cha mẹ, chúng thương yêu anh em, thương yêu gia tộc của chúng, thương yêu xã hội, thương yêu đất nước, mở rộng ra, đây là giáo dục, cha con có tình thân. Cho nên giáo dục Trung Quốc chính là sự thân ái này, là dạy thứ này. Vua tôi có trung nghĩa, vợ chồng có khác biệt, vô cùng quan trọng. Hai vợ chồng kết hợp thành một gia đình, khác biệt này là gì? Mỗi người có nhiệm vụ khác nhau, người chồng gánh vác đời sống kinh tế gia đình, cho nên họ ở bên ngoài; người vợ dạy con cái thành thánh hiền, mỗi người có nhiệm vụ riêng, không giống nhau. Nhiệm vụ của người vợ hơn người chồng quá nhiều, người chồng chỉ biết kiếm tiền nuôi gia đình, vậy thế hệ sau trong gia đình có xuất hiện nhân tài không? Có xuất hiện thánh nhân hay không là trách nhiệm của người vợ. Mọi người nói xem trách nhiệm của người vợ nặng nề biết bao!

Cho nên, bạn hiểu được đây là tam thái trước khi thành lập nhà Chu, mới có Văn, Vũ, Chu Công, mới có nhiều thánh nhân như vậy xuất hiện, mới có thể xây dựng vương triều 800 năm này. 800 năm, thực tình mà nói, đây là trước đây thầy tôi nói với tôi, những năm cuối thời nhà Chu nếu những con cháu này đều có thể tuân theo quy tắc của tổ tiên, vậy thì Trung Quốc hiện nay vẫn là thời nhà Chu, ngàn năm

vạn thế. Đời sau không tuân thủ luật cũ của tổ tiên, tùy theo tham sân si mạn, phiền não tập khí của chính mình, như vậy mới khiến người khác lật đổ chính quyền của bạn, nước mất nhà tan. Chế độ của nhà Chu vô cùng hoàn thiện, Chu Lễ là do Chu công chế định, dùng lời hiện nay mà nói, chính là hiến pháp của đất nước họ. Lễ Nghi chính là quy tắc sinh hoạt thông thường của nhân dân, cho nên Trung Quốc được mệnh danh là đất nước tôn trọng lễ nghĩa. Khổng lão phu tử kính trọng nhất Văn, Vũ, Chu Công, họ là thánh nhân trong lòng ngài.

Cho nên, vợ chồng có khác biệt thì phải biết, hiện tại nói nam nữ bình đẳng cũng giống vậy. Nếu người vợ ra ngoài làm việc, người chồng phải giáo dục thánh nhân đời sau. Hai người đều ra ngoài làm việc, đời sau của nhà bạn không có nữa. Đời sau không phải là nói bạn không có con cái, mà là con cái không thành tài, con cái không được tiếp nhận giáo dục tốt, phải hiểu đạo lý này. Trong kinh sách nói: “Bất hiếu có ba điều, không có hậu nhân là lớn nhất”. Hậu này, người xưa nói bạn có con cháu là bạn có hậu rồi, giải thích của tôi không giống, trong con cháu của bạn có hiền nhân không? Không có người kế thừa đạo nghiệp, đạo thống, không có người kế thừa gia nghiệp thì nhà bạn không có đời sau, bạn không có truyền nhân, cho nên chuyện này quan trọng hơn bất kỳ điều gì.

Nhưng chuyện này là đại sự, chúng tôi cũng nghĩ rất lâu, cho nên hi vọng tương lai xem ai có thể đưa tới một món tiền cho chúng tôi, tôi muốn xây một trường học khép kín, từ mầm non học đến đại học, học đến viện nghiên cứu, muốn xây một trường học như vậy. Trẻ nhỏ bắt đầu vào từ mầm non, học liên tục ở trường này cho đến đại học, học tới thạc sĩ, tiến sĩ, như vậy chúng sẽ không bị ô nhiễm bởi bên ngoài. Tôi yêu cầu giáo viên, giáo viên là bảo mẫu, từ mầm non dẫn dắt cho tới khi tốt nghiệp đại học, học sinh thăng cấp, giáo viên cũng thăng cấp, giáo viên chuyên môn dạy luân lý đạo đức. Những môn học khác chúng tôi sẽ mời giáo viên bên ngoài tới dạy, luân lý đạo đức là một giáo viên bầu bạn cả đời, chúng tôi có kế hoạch này.

Nơi đầu tiên tranh thủ là Sơn Đông, người Sơn Đông nói: pháp sư, Khổng tử, Mạnh tử đều là sanh ra ở Sơn Đông, trường học này của thầy không mở ở Sơn Đông thì mở ở đâu? Cho nên, chính phủ của họ đưa đất cho tôi, hiện tại bước đầu họ đã đưa cho tôi 400 mẫu đất muốn dùng để xây trường học này. Trường học này xuất hiện sẽ có ý nghĩa, chúng tôi tới làm mẫu. Trường học không tuyển học sinh chuyển trường, không có học sinh chuyển trường, học sinh chuyển trường vừa tiến vào thì trường học sẽ loạn. Tức là tuyển sinh từ lúc nào? Lớp mầm của mầm non, để cho

chúng học liên tục, trong đó không có học sinh chuyên trường, như vậy mới có thể bảo đảm. Một số bạn bè ở An Huy của chúng tôi nghe được chuyện này, họ cũng đang tranh thủ, tôi nói được! Nếu có cơ hội sẽ làm hai trường học khép kín, nhiều hơn thì không được, nhiều hơn thì chúng tôi không bố trí thêm nhân lực được. Hiện tại, chúng tôi đang tích cực bồi dưỡng giáo viên, lớp giáo viên đã bắt đầu khoảng được hơn nửa tháng rồi. Huấn luyện giáo viên là nửa năm, họ đều là có kinh nghiệm dạy học; giáo viên mầm non, giáo viên tiểu học, giáo viên cấp hai tới tham gia lớp bồi dưỡng này của chúng tôi. Tương lai có chí nguyện, xin nghỉ công việc ở trường của bạn, tới trường học của chúng tôi. Cho nên, đây cũng là phù hợp nhu cầu của thời đại, chúng tôi tới làm chuyện như vậy.

Hỏi: Câu hỏi tiếp theo, xin hỏi quan hệ giữa chính trị và giáo dục là thế nào? Rốt cuộc là chính trị và giáo dục hợp nhất, hay là chính trị và giáo dục tách ra tốt hơn?

Đáp: Vấn đề này có không ít người hỏi qua tôi, trong hội nghị quốc tế có người nhắc tới dân chủ, chuyên chế, cạnh tranh đa đảng, chuyên chế một đảng, đều từng hỏi qua chuyện này. Những thứ này có quan trọng không? Tôi cảm thấy không quan trọng chút nào, vẫn là lời của Khổng tử nói có đạo lý: “Người còn chính sách còn, người mất chính sách mất.” Lấy đức làm chính trị. Người này là người có đạo đức, là người tốt, người niệm niệm đều làm việc vì bá tánh, vì nhân dân; chuyên chế, hoàng đế tốt; dân chủ, tổng thống cũng tốt. Nếu họ không có đạo đức, chỉ quan tâm đến quyền lực địa vị của chính mình, không quan tâm đến sống chết của người dân, chuyên chế là hoàng đế xấu, dân chủ là tổng thống xấu. Tôi cảm thấy không liên quan đến điều này, quan trọng nhất là giáo dục luân lý đạo đức quan trọng! Chỉ cần thực sự tiếp nhận qua hun đúc luân lý đạo đức. Vậy thì tâm thương yêu của họ, tâm thương yêu cha mẹ mở rộng ra có thể thương yêu đất nước, thương yêu xã hội, thương yêu thế giới, cho dù là chuyên chế hay dân chủ, đều là người tốt, đều rất giỏi. Hà tất phải tranh chấp ở chỗ này? Không chút ý nghĩa nào! Tại sao không đi tranh chấp luân lý đạo đức? Phải hiểu điều này.

Nếu các bạn muốn hỏi tôi, lời này thật ra mà nói, người đầu tiên hỏi tôi là pháp sư Diễn Bồi, ở Singapore. Tôi viếng thăm Singapore, giảng kinh ở bên đó, pháp sư Diễn Bồi là bạn cũ của tôi, ông ấy lớn hơn tôi 10 tuổi, mời tôi ăn cơm, ông ấy hỏi tôi vấn đề này. Ông nói: pháp sư Tịnh Không, thầy tán thành quân chủ hay là tán thành dân chủ? Tôi nói với ông, tôi tán thành quân chủ, không tán thành dân chủ. Ông nói

đầu óc của thầy lỗi thời rồi, không phù hợp thời đại. Tại sao tôi lại tán thành quân chủ mà không tán thành dân chủ? Các bạn phải biết được, quân chủ là họ chịu trách nhiệm, nếu họ không chịu trách nhiệm, chính quyền của họ sẽ bị lật đổ, bị người khác thay thế. Cho nên, bạn xem thử một thời đại hoàng đế quân chủ trước đây, hoàng đế đấng cơ, tức là hiện nay chúng ta gọi là nhậm chức, đại lễ nhậm chức, sau đại lễ nhậm chức, đại sự đầu tiên là gì? Lập thái tử, bồi dưỡng người kế nhiệm. Trong những người con trai của họ, chọn một người được cho là có đức hạnh, là người tốt, tương lai có thể kế thừa họ, không tới mức mất nước. Mời thầy giáo ưu tú nhất trong nước, mời người có phẩm đức, có học vấn tới dạy thái tử. Cho nên, nền giáo dục mà thái tử nhận được là ngoài tầm với của những người bình thường, nhân tài hàng đầu đất nước tới dạy thái tử, tới phụ đạo cho thái tử. Cho nên người tốt là dạy mà ra, dù xấu thế nào cũng không quá mức, một khi quá mức thì chính quyền của họ ngay lập tức bị người khác lật đổ, nước mất nhà tan. Cho nên thành lập một vương triều, có thể truyền được mười mấy, hai mươi đời, có thể truyền được mấy trăm năm là có đạo lý của nó, họ phải chịu trách nhiệm.

Dân chủ thì khó nói! Nhiệm kỳ bốn năm, năm năm, liệu mạng đặc cử, không biết là tốn bao nhiêu tiền, tốn bao nhiêu tâm huyết để đặc cử, sau khi đặc cử, trong mấy năm này, nhất định phải lấy lại, không thể lỗ vốn, nhiệm kỳ sau chưa chắc là họ, tâm trách nhiệm không giống với quân chủ. Cho nên tôi phân tích cho pháp sư Diễn Bồi rằng, tôi tán thành quân chủ, thầy tán thành dân chủ, hai chúng ta không giống nhau. Đây đích thực là chúng tôi quan sát được từ trong toàn bộ lịch sử. Lúc tôi còn trẻ rất khâm phục tiên sinh Tôn Trung Sơn, ông ấy đề xướng điều gì? Một đảng, một đảng chuyên chế, không phải đa đảng. Một đảng này của ông thay thế cho hoàng tộc thời xưa ở Trung Quốc, hoàng tộc là một gia đình, một gia đình thống trị đất nước này. Cho nên, Tôn tiên sinh hiểu được truyền thống Trung Quốc, cũng biết những thứ của phương Tây, ông ấy kết hợp ưu điểm của hai bên lại với nhau, thật quá giỏi, một đảng chuyên chế.

Sự thất bại của Quốc Dân Đảng có rất nhiều nhân tố, nhân tố quan trọng nhất là vào thời đó quân phiệt cát cứ, đất nước chưa thống nhất, thứ hai chính là chưa thực sự bồi dưỡng nhân tài thay cho đất nước. Hoàng đế hiểu được, là một đảng chuyên chế thì đảng này phải hiểu được. Trong đảng phải đề bạt những đảng viên ưu tú, phải nghiêm túc bồi dưỡng, thứ được bồi dưỡng coi trọng nhất là luân lý đạo đức. Thời loạn thế dùng tài; lúc trị thế thì dùng đức, không dùng tài. Đất nước đã thống

nhất, đức là quan trọng nhất, mới có thể duy trì lâu dài. Lúc đánh chiếm thiên hạ thì có thể không cần nói tới đạo đức, có tài cán là được, đó là gì? Làm cách mạng! Sau khi thành công thì không được, bạn không có đức, bạn không có cách nào thống trị được. Quan trọng, quan trọng hơn bất kỳ điều gì. Trong điển tịch của các vị thánh hiền xưa đều có, giảng rất rõ ràng, rất thấu triệt. Không thể không giảng, không thể không làm theo luân lý đạo đức. Nếu như phé bỏ thì thiên hạ đại loạn.

Lúc tôi giảng kinh thường nói, Trung Quốc thành lập 5.000 năm không suy bại. Tôi ở Úc, một vị giáo sư lớn tuổi của Đại học Nam Queensland nói với tôi, có hôm hiệu trưởng mời tôi đi ăn cơm, mấy vị giáo sư lớn tuổi đi cùng, tôi mới biết được có chuyện này. Ông ấy nói đầu thế kỷ trước, trước thế chiến thứ hai, đại khái vào khoảng năm Dân quốc thứ 20, Châu Âu có một số học giả nghiên cứu, bốn nền văn minh cổ đại lớn trên thế giới, ba nền văn minh đã biến mất, Ai Cập, Babylon đều biến mất, tại sao Trung Quốc còn tồn tại? Nghiên cứu điều này. Kết luận đạt được sau khi nghiên cứu rất chính xác, họ nói có thể là do nguyên nhân người Trung Quốc coi trọng giáo dục gia đình. Câu này hoàn toàn nói đúng rồi, họ nói cho tôi nghe, tôi chứng thực cho họ, không sai chút nào. Người Trung Quốc hiểu giáo dục nhất, liên quan đến chuyện giáo dục, trong lịch sử 5.000 năm Trung Quốc, kinh nghiệm 5.000 năm, trí tuệ 5.000 năm, phương pháp 5.000 năm, hiệu quả 5.000 năm, không thể có lỗi lầm. Ai có thể hiểu được, ai có thể vận dụng thì họ có thể lãnh đạo thế giới. Giáo dục này là giáo dục thương yêu, giáo dục này là giáo dục hòa bình, cho nên dân tộc Trung Quốc 5.000 năm nay, bạn xem lịch sử, trước giờ chưa từng xâm phạm người khác, trước giờ chưa từng chiếm một tấc một thước đất của người khác, không có, đây không phải là giả.

Trịnh Hòa xuống Tây Dương, năm này vừa đúng 600 năm, một số đất nước ở Nam Dương họ dự định, muốn cử hành một buổi lễ long trọng. Vào thời Trịnh Hòa, Trung Quốc là đất nước mạnh nhất trên thế giới, mang theo hạm đội, hạm đội khổng lồ, hơn 28.000 người. Thuyền châu báu của ông ấy, tôi nhìn thấy quy mô đó cũng giật mình, làm bằng gỗ, lớn bao nhiêu? Giống như tàu sân bay hiện nay, thật là không thể nghĩ bàn. Độ dài của nó, Thái Hòa Điện của Bắc Kinh, dài gấp đôi Thái Hòa Điện. Vào thời đó đã có kỹ thuật cao như vậy, đứng đầu thế giới. Khi Columbus phát hiện ra châu Mỹ, thuyền của Columbus so sánh với [thuyền của] Trịnh Hòa, thuyền nhỏ, quá nhỏ. Nhưng mà Trịnh Hòa bảy lần tới Tây Dương, không chiếm làm thuộc địa. Những người dân bản xứ tặng đặc sản cho chúng ta, Trung Quốc tặng lễ vật cho

họ càng phong phú hơn, biểu thị [mình là] nước lớn. Cho nên, nhân dân vùng Nam Dương đến hiện nay còn tưởng nhớ Trịnh Hòa, rất nhiều nơi còn có miếu Trịnh Hòa, đây là bằng chứng hùng hồn nhất. Đó là dân tộc hòa bình, là đất nước yêu thích hòa bình, qua lại với dân tộc đất nước khác, đều là kết bạn, không có chút ác ý nào, tuyệt đối không nghĩ tới khống chế người khác, không nghĩ tới chiếm lĩnh người khác. Dựa vào điều gì? Thực sự là giáo dục. Cho nên, chúng ta có truyền thống tốt đẹp như vậy thì không được lơ là, không được quên mất.

Tôi thường tuyên dương ở nước ngoài, ngoài giáo dục Trung Quốc ra; Trung Quốc còn có Đông y; Đông y cũng là lịch sử 5.000 năm, kinh nghiệm 5.000 năm, trí tuệ 5.000 năm, hiệu quả trị bệnh 5.000 năm, Tây y đến nay vẫn chưa tới 300 năm. Hoàng thất nước Anh, họ bị bệnh thì mời thầy thuốc Đông y, không mời Tây y, tháng sáu năm nay tôi tới viếng thăm London mới biết. Có trí tuệ, tin tưởng Đông y, tin tưởng điều gì? Kinh nghiệm 5.000 năm và kinh nghiệm 300 năm, bạn lựa chọn thế nào? Không thể không hiểu. Nếu chúng ta không hiểu những thường thức này, làm sao xứng đáng với tổ tiên? Làm sao xứng đáng với văn hóa Trung Quốc 5.000 năm? Những thứ tốt của chúng ta quá nhiều, Phật pháp thì càng không cần nói tới. Phật pháp truyền tới Trung Quốc 2.000 năm rồi, đã trở thành Phật pháp của Trung Quốc, không giống với Ấn Độ nữa: Phật pháp hợp nhất với Nho và Đạo của Trung Quốc, là văn hóa Trung Quốc. Người y theo kinh điển Phật tu hành thành tựu trong 2.000 năm, vượt xa người Ấn Độ, đây đều là điều phải biết. Vốn ba nhà đều là học phái, ở Trung Quốc gọi là nhà Nho, nhà Đạo, nhà Phật. Nếu như nói mang theo màu sắc tôn giáo, vậy thì Đạo giáo mang đậm màu sắc tôn giáo, Phật giáo không có, đây là điều mà đồng tu học Phật chúng ta không thể không biết.

Nhiều đời đế vương Trung Quốc đối với ba nhà Nho Thích Đạo đều học tập vô cùng nghiêm túc, họ đều thông đạt. Họ xử lý ba nhà này vô cùng hòa hợp, bởi vì đế vương là người trong ngành, không phải người ngoài ngành, họ hiểu, bạn không lừa họ được, họ thực sự bỏ công phu đối với những kinh điển này. Đặc biệt là sau khi nhà Thanh dựng nước, Khang Hy, Ung Chính, Càn Long đều là người đọc sách. Cho nên trong cung đình gần như trước giờ chưa từng gián đoạn việc mời học giả ba nhà Nho Thích Đạo tới cung đình giảng kinh, hoàng đế dẫn theo văn võ bá quan tới nghe giảng. Cho nên, đất nước của họ đại trị, quốc thái dân an, đây là có đạo lý. Nhà Thanh thống nhất Trung Quốc là chuyện rất không dễ dàng, dân tộc thiểu số thống trị dân tộc đa số, quân đội vào quan ải của nhà Thanh chỉ có 120.000, khiến

cho người Trung Quốc đều phục tùng nghe theo họ, dựa vào điều gì? Hoàng đế nhà Thanh không dám nói tôi nói thế nào thế nào. Họ không nói như vậy, họ nói như thế nào? Là Khổng tử nói đấy, là đức Phật nói đấy, mọi người đều khâm phục, không cách nào nói lại; họ không nói là bản thân tôi nói, vô cùng cao minh. Vậy nên người Trung Quốc tiếp nhận sự hun đúc của Nho và Phật nhiều năm như vậy, nghe tới Phật, Khổng tử cung kính nể phục, hơn nữa họ thực sự làm, thực sự học.

Thời cận đại, đây là những năm 70 (tức những năm 1970), cách chúng ta hiện nay là 30 năm, tiến sĩ Toynbee người Anh, đây là một vị học giả quyền uy trên thế giới, ông ấy nói: “Muốn giải quyết vấn đề xã hội của thế kỷ 21, chỉ có học thuyết Khổng Mạnh và Phật pháp Đại thừa.” Lời này là ông ấy nói. Tôi tới châu Âu xem thử, đích thực là người châu Âu nghiên cứu văn hóa truyền thống Trung Quốc rất có thành tựu. Họ có lịch sử rất dài, luận văn viết ra cũng không ít, đều tương đối có kiến giải. Sau khi chúng tôi nhìn thấy mới hiểu được. Đây là điều mà nước Mỹ không thể sánh với châu Âu.

Hiện nay thế giới này động loạn, mỗi người đều lo lắng, làm thế nào hóa giải xung đột, thúc đẩy an định hòa bình? Người nói quá nhiều, cũng nói mấy chục năm rồi. Liên Hợp Quốc có tổ chức hòa bình, là vào những năm 70, đến hiện tại được 35 năm. Mỗi năm không biết là mở bao nhiêu cuộc họp. Nhưng tỷ lệ động loạn của thế giới mỗi năm mỗi tăng, tai họa mỗi năm mỗi nghiêm trọng. Tôi quen biết không ít những chuyên gia học giả tham dự hội nghị, sau hội nghị mọi người cùng nhau nói chuyện, đều nói lời trong lòng, không có nắm chắc đạt được hòa bình. Hòa bình làm sao thực hiện, mỗi người đều quan tâm, nhưng không làm được. Lời ông Toynbee nói có nói sai không? Tôi nói với các bạn, ông ấy nói rất đúng, nhưng nếu bạn không thể nhìn thấu Nho và Phật thì Nho và Phật đối với xã hội hiện nay cũng là hết cách. Bạn xem, người học Phật ở Trung Quốc nhiều như vậy, người học Phật ở Nhật Bản, Hàn Quốc, Việt Nam đều rất nhiều, có tác dụng không? Vừa nãy đã nói rồi, đều không làm được thập thiện, Phật pháp Đại thừa có thể cứu người không? Nếu bạn mang Tứ Thư Ngũ Kinh, Thập Tam Kinh của nhà Nho ra, có thể cứu xã hội không? Không làm được, nói thì nghe rất hay, nhưng không có tác dụng gì.

Cho nên, tôi nói lời của ông Toynbee nói không sai, ông ấy nói có đạo lý. Mà chúng ta đối với Nho và Phật hiểu không thấu triệt, Tứ Thư Ngũ Kinh, Thập Tam Kinh cũng giống như đóa hoa bày ở đây vậy, rất đẹp nhưng không có gốc rễ, là chết không phải là sống, những kinh luận của Đại thừa Phật pháp cũng không có tác

dụng. Tại sao tôi nói lời của ông Toynbee có đạo lý? Bạn tìm ra gốc rễ của Phật, gốc rễ của Nho, cứu từ gốc rễ, có tác dụng, thực sự có tác dụng. Gốc rễ của Nho là gì? Là Đệ Tử Quy, gốc rễ của Phật là gì? Là Thập Thiện Nghiệp Đạo, chỉ cần thực sự làm theo Đệ Tử Quy, Thập Thiện Nghiệp Đạo, đích thực có thể hóa giải xung đột, đích thực có thể khôi phục an định hòa bình, không phải là không làm được. Nhưng không được xem những thứ cao xa, bạn tới xem những thứ cơ bản nhất thì mới có thể nhận được hiệu quả, nó là sống. Mặc dù hình dáng hiện tại không đẹp mắt, nhưng không ngừng sinh trưởng, nó có sự sống. Cho nên, để hóa giải xung đột và khôi phục lại an định hòa bình trong thời đại này, ít nhất cần 20 năm đến 30 năm, phải bắt đầu làm từ gốc rễ.

Hiện tại nếu thực sự muốn làm, cũng là thuận tiện. Đất nước có thể đề bạt hai mươi, ba mươi vị giáo viên, hằng ngày dạy học cho nhân dân cả nước, dạy học thế nào? Dùng kênh truyền hình quốc gia, mỗi ngày phát hai tiếng đồng hồ, đi học. Tôi tin rằng một năm, hai năm thì lòng người liền định, dùng phương pháp dạy học từ xa có thể làm được. Có thể tìm được hai mươi, ba mươi vị giáo viên, không khó tìm. Không dùng phương pháp này thì thật quá khó, thực sự là bó tay hết cách. Chúng ta hiểu được đạo lý này, chính trị và giáo dục hợp nhất, chính trị và giáo dục tách riêng đều là chuyện nhỏ; lấy đức làm chính trị, đây mới là luân lý đạo đức cốt lõi thực sự.

Ngũ luân nhất định phải nghiêm túc thúc đẩy: cha con có tình thân, vua tôi có trung nghĩa, vợ chồng có khác biệt, lớn nhỏ có trật tự, bạn bè giữ thành tín. Đức mục đạo đức của Trung Quốc, bát đức: hiếu - đễ - trung - tín - lễ - nghĩa - liêm - si; ngoài ra còn có một cách nói: trung - hiếu - nhân - ái - tín - nghĩa - hòa - bình, bát đức là có hai cách nói. Hai cách nói kết hợp lại, loại bỏ cái nào trùng lặp thì còn 12 chữ: “*hiếu đễ trung tín lễ nghĩa liêm si nhân ái hòa bình*”, loại giáo dục này có thể phổ cập trên toàn thế giới, thế giới sẽ an định, sẽ khôi phục hòa bình, xung đột thế nào đều có thể hóa giải, trong Phật pháp nói là phương tiện khéo léo.

Hỏi: Câu hỏi cuối cùng, có rất nhiều đồng tu đều vô cùng hy vọng biết được nơi đến của người thân bạn bè đã mất, muốn xác định xem có thực sự vãng sanh thế giới Cực Lạc hay không, hay là đầu thai tới nơi khác. Nếu không thì con cái người thân còn sống luôn cảm thấy bất an. Xin lão pháp sư khai thị.

Đáp: Khai thị thế nào thì tâm vẫn bất an, tại sao vậy? Bạn chưa nhìn thấy, tôi nói bạn liền tin sao? Chuyện này đích thực là, hỏi người khác chi bằng hỏi chính

mình. Bạn có thể đọc kinh Vô Lượng Thọ thêm vài lần, người thân bạn bè đã qua đời của bạn, đối chiếu xem tư tưởng của họ, lời nói cử chỉ của họ trong đời này có tương ứng với kinh điển không, vậy thì bạn có thể đoán được họ có thực sự vãng sanh không. Nếu họ là Phật tử Phật kiến, đối với người khác đều có thể khoan hậu, đều có thể xả mình vì người, bản thân chịu thiệt, chịu mắc lừa, luôn có thể suy nghĩ cho người khác, người này niệm Phật chắc chắn vãng sanh. Nếu như vẫn có tự tư tự lợi, lúc người khác đắc tội thì họ thường ghi hận trong lòng, báo thù, người này chắc chắn tới ba đường ác, niệm Phật cũng không thể vãng sanh. Cho nên, có thể vãng sanh, hay là có thể sanh cõi trời hay không, trong mười pháp giới, bạn tới pháp giới nào, bạn chỉ cần đọc kinh Đại thừa thì liền rõ ràng, liền sáng tỏ.

Còn liệu họ có đọa ác đạo hay không? Hiện tại chúng tôi cũng đã xuất bản một cuốn sách, chính là Địa Ngục Biến Tướng Đồ của cư sĩ Giang Dật Tử vẽ. Sau khi vẽ xong, có một ngày tôi đột nhiên nghĩ tới, bức tranh ông ấy vẽ là dựa vào cuốn Ngọc Lịch Bảo Sao của Đạo giáo làm bản gốc để vẽ, tôi liền nghĩ trong kinh điển Thích-ca Mâu-ni Phật chắc chắn từng nói điều có liên quan đến địa ngục. Cho nên, tôi giao cho ba vị đồng học tra Đại tạng kinh, tra trong hai tuần lễ, trong Đại tạng kinh tìm ra 25 bộ kinh luận, Phật giảng rất rõ ràng về địa ngục, giảng rõ ràng hơn Đạo giáo nhiều; nghiệp nhân của mỗi địa ngục đều nói rất hay, nghiệp nhân trong Đạo giáo giảng không rõ ràng bằng kinh Phật. Chúng tôi sao chép tất cả những kinh văn này lại rồi in thành một quyển, tôi đặt tên là Chư Kinh Phật Thuyết Địa Ngục Tập Yếu. Sau khi các bạn xem thử thì bạn sẽ biết được, nếu như tư tưởng, kiến giải, lời nói hành vi của chúng ta tương ứng với địa ngục, vậy thì sẽ tới địa ngục; tương ứng với kinh Vô Lượng Thọ thì bạn sẽ tới thế giới Cực Lạc. Cho nên, chuyện này không cần hỏi người khác, người khác sẽ lừa gạt bạn, sẽ lấy lòng bạn, bạn sẽ mắc lừa. Bạn tự mình xem nhiều hơn, tìm hiểu nhiều hơn, đều hiểu rõ ràng, hiểu thấu triệt thì tốt hơn. Cho nên, học Phật phải khai trí tuệ, học Phật lại bị người khác lừa thì rất oan uổng, vậy thì sai rồi.

Tốt rồi, hiện tại đã đến thời gian, hôm nay chúng ta giảng tới đây thôi.